

"Een politiejob: einde van je burgerschap?"

Over polarisatie, deontologie, ethisch
beslissingsproces, ...

Presentatie Studiedag 'Respect'
9/11/2021

Bart Van Thienen, KC PZ Aarschot
Yinthe Feys, Dra UGent

Inhoud presentatie

- 1) Politiejob en burgerschap
- 2) Onderzoeksproject
- 3) Conclusie

research

publications

consultancy

conferences

Verlinden over La Boum 2: 'Geweld van politie tolereren we niet'

VEILIGHEID BRUSSEL 03/5/2021 DELEN:

Opschudding over filmpjes van hardhandig optreden politie rond Ter Kamerenbos tijdens La Boum 2

© PhotoNews | Minister van

Gevolg
frus
wec

Was politiegeweld bij La Boum 2 gerechtvaardigd of niet?

Organisator La Boum 2: "Geweld is begonnen toen politie is tussengekomen"

L'abîme Team, het collectief achter het illegale evenement La Boum 2, legt de schuld van het geweld dat zaterdag is uitgebroken in het Ter Kamerenbos bij de politie. Dat heeft de woordvoerder laten verstaan in VTM Nieuws.

HAA 3 mei 2021 Laatste update: 03-05-21, 21:59 Bron: VTM Nieuws, HLN Live

zijdse
rijnen

research

publications

consultancy

conferences

Institute for
International Research on Criminal Policy
Ghent University

www.ircp.org

Bart Van Thienen
Yinthe Feys

Politiejob én burgerschap (1)

Nochtans: art. 123 WGP & deontologische code

- Art. 123 WGP: De politieambtenaren dragen te allen tijde en in alle omstandigheden bij tot de bescherming van de **medeburgers** en tot de bijstand die deze laatsten mogen verwachten, alsook, **wanneer de omstandigheden het vereisen**, tot het doen naleven van de wet en tot het behoud van de openbare orde. ...

research

publications

consultancy

conferences

Institute for
International Research on Criminal Policy
Ghent University

www.ircp.org

Bart Van Thienen
Yinthe Feys

Politiejob én burgerschap (1)

Nochtans: art. 123 WGP & deontologische code

- Deontologische code
 - Punt 3: De personeelsleden nemen de **rechten van de mens** en de **fundamentele vrijheden** in acht en verbinden zich ertoe die te doen naleven (Art. 123, tweede lid WGP).
 - Punt 20: ... Daarmee getuigen zij van hun persoonlijke betrokkenheid bij de behartiging van het algemeen belang. Zij dragen daar ook toe bij door waakzaam te zijn, **wat routine uitsluit** en door de voorschriften inzake informatie betreffende de procedures, die aan de rechtsonderhorigen moet worden meegedeeld, **dynamisch** toe te passen.
 - Punt 21: De beschikbaarheid van de personeelsleden wordt onder meer gekenmerkt ... door **luisterbereidheid**, het tonen van **begrip**, het ernstig nemen van de bekommernissen van de personen die op hen een beroep doen en het nemen van de **gepaste initiatieven**, hetzij door zelf te handelen, hetzij door de betrokkenen te verwijzen naar de bevoegde of gespecialiseerde personen of diensten.
 - Punt 60: Bij de vaststelling van misdrijven, treden de leden van het operationeel kader, in de geest van de **gemeenschapsgerichte politiezorg**, oordeelkundig op zonder in pesterijen te vervallen. Tijdens hun optreden **houden zij rekening met de feitelijke omstandigheden**, met name de objectieve en subjectieve ernst van het misdrijf, de veiligheidsvoorschriften of nog met de andere taken die zij op dat ogenblik moeten vervullen.

Politiejob én burgerschap (2)

Opinie sprekers:

- Gelijk (identiek) ≠ gelijkwaardig
- Politie = medeburger (geen opponent van burger)
- Appreciatiebevoegdheid voor politie bestaat: laat politie toe met respect voor de situatie op te treden naar de geest van voorschriften i.p.v. blind procedures toe te passen en verbaliseringsmachines te zijn
- 'Ik weet het niet' mag: digitale armoede als bedreiging (1995)
- Gezond verstand, zelfreflectie, empathie en ervaring spelen daarbij een miskende rol
- Jobrotatie tussen politiejobs en andere jobs bevordert empathie en respect

Politiejob én burgerschap (3)

Art. 123 WGP, deontologische code (punten 3, 20, 21 en 60)

Opinie sprekers: gelijk (identiek) ≠ gelijkwaardig, politie = medeburger (geen opponent van burger), appreciatiebevoegdheid voor politie, niet-alwetende politie mag

Doel van het politieoptreden = als medeburger bijdragen aan een democratische samenleving en de individuele rechten en vrijheden. De situatie moet beter (veiliger en leefbaarder) achter gelaten worden dan ze was voor het politieoptreden.

Onderzoeksproject (1)

(Ethisch) **beslissingsproces** politieambtenaren

- Politie (lokale politie)
- Beslissingsproces (factoren)
- Ethisch (morele dilemma's)

Samenwerking met politie centraal (opzet onderzoek, opmaken onderzoeksinstrumenten, feedback op resultaten, terugkoppeling naar praktijk, ...)

Ondanks ander thema dan studiedag, toch heel wat raakvlakken met thema 'respect' en de gepresenteerde opvattingen

Onderzoeksproject (2)

Mixed-methods design

Interviews	Observaties
Vijf politiezones (anoniem)	Vijf politiezones (anoniem)
Interventie & recherche	Interventie & recherche
N = 46 interviews	Volledig jaar (t.e.m. december 2021)
Verschillende (open) vragen, bijvoorbeeld: <ul style="list-style-type: none"> - Morele dilemma's? - Wie neemt beslissing? - Voldoende gewapend? - Factoren die rol spelen in beslissingsproces (spontaan, kaartjes)? - Beslissingsproces bekijken a.d.h.v. videofragmenten die situatie uitbeelden 	Twee types dataverzameling: <ul style="list-style-type: none"> - Kwantitatieve data: aanwezigheid van bepaalde factoren voortkomend uit interviews om invloed na te kunnen gaan via statistische analyses - Kwalitatieve data: motivaties, argumenten en redeneringen gegeven door politieambtenaren bij het nemen van beslissingen in specifieke situaties

Op(mis)vatting 1: alwetende politie

‘Politie moet alwetend de burger informeren’

- Soms twijfel over aanpak situatie of regelgevend kader
 - Snel veranderende coronaregels: leidt soms tot niet optreden
 - Specifieke verkeersaspecten/-overtredingen
- Technologische hulpmiddelen (bv. dienstgsm, *mobile office*, FocusApp) om informatie op te zoeken
 - Verschillen tussen politieambtenaren in gekendheid met dergelijke middelen en bereidheid ermee aan de slag te gaan
 - Verschillen tussen zones, o.m. in ter beschikking gestelde materiaal (bv. materiaal voor optimaal gebruik FocusApp, dienstgsm's, *mobile office*, etc.)
- Inschakelen kennis collega's (over diensten heen) en leidinggevenden

Respect = durven zeggen dat men iets *niet* weet, antwoord verschuldigd blijven en nadien correcte informatie verstrekken (begrip burger)

Op(mis)vatting 2: politionele vs. andere ervaring

‘Job bij de politie = vaak einde van jobrotatie binnen de maatschappij’

- Veel deelnemers geen ervaring in andere sectoren dan politie
 - Meerderheid deelnemers geeft aan dat ook levenservaring een rol speelt in het beslissingsproces
- Wel rotatie binnen politiezones (andere diensten) of over politiezones heen → o.m. bepaald door interesses (bv. verkeer, recherche) en carrièremogelijkheden (bv. specifieke functies zoals zedeninspecteur)
- Meeste deelnemers lijken geen job buiten de politie meer te ambiëren, maar er zijn uitzonderingen
 - Politie doorgaans als eindstation?
- Politieambtenaar = ook burger (bv. niet beboeten van groep van vijf personen tijdens samscholingsverbod – hypocrisie?)

Respect = politie als medeburger zien i.p.v. ‘wij versus zij’, rekening houden met voorgaande (levens)ervaring maar deze flexibel kunnen aanwenden (zie later)

Op(mis)vatting 3: identieke behandeling

‘Politie moet elke burger identiek behandelen’

- Iedere situatie is anders, twee identieke situaties komen nauwelijks voor (al dan niet aanwezigheid bepaalde factoren, andere houding burger, ...)
- Enerzijds gelijkaardige beslissingen in gelijkaardige situaties (‘routine’), anderzijds rekening houden met specificiteit situatie (bv. burger die overtreding inziet en toegeeft vs. burger die overtreding staalhard ontkent en vraagt ‘of de politie niets beters te doen heeft’)
- Rekening houden met de gevolgen voor de burger, bijvoorbeeld overtreding nachtklok (overtreding wegens feestje vs. overtreding wegens melding dat werknemers feestje aan het geven zijn → laatste werd niet beboet gezien intentie om feestje stil te leggen, geen slechte bedoelingen → politie begrip voor situatie, burger tevreden)

Respect = rekening houden met alle kenmerken van de situatie, rekening houden met de gevolgen voor de burger, discretionaire ruimte voor politieambtenaren

Conclusie

Drie opvattingen die politiewerk kunnen bemoeilijken en impact (kunnen) hebben op wederzijds respect

Belangrijke conclusies:

- Politie is niet alwetend, informatie opzoeken of navragen is niet erg
- Een gelijke/identieke behandeling \neq noodzakelijk gelijkwaardig
 - Nood aan discretionaire ruimte om beslissingen af te stemmen op situatie
 - Politie heeft appreciatiebevoegdheid (en dit wordt wettelijk ondersteund)
- Politie = medeburger en neemt beslissingen in functie van maatschappelijk belang

Interessante reflecties voor basisopleiding, trainingen en **bewustwording**

research

publications

consultancy

conferences

Institute for
International Research on Criminal Policy
Ghent University

www.ircp.org

Bart Van Thienen
Yinthe Feys

Vragen?

Contact

Bart Van Thienen

Bart.VanThienen@police.Belgium.eu

Yinthe Feys

Yinthe.Feys@UGent.be